

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, 2009. év október hó 13. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A lopás büntette miatt a terheltek ellen folyamatban volt büntetőügyben a Komárom-Esztergom Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 2.Fkf.610/2008/5. számú végzését annyiban változtatja meg, hogy az I. rendű és a II. rendű terheltekkel szemben egyaránt 103.500 (százháromezer-ötszáz) forint vagyonek Kobzást rendel el.

A felülvizsgálat során felmerült 7.105 (hétezer-százöt) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek, illetve felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s:

A Tatabányai Városi Bíróság a 7.Fk.535/2008/7. számú, 2008. október 3. napján kihirdetett ítéletével az I. r. és II. r. terhelteket a Btk.316.§ (1) és (4) bekezdés a) pontja szerinti társtettesként, folytatólagosan elkövetett lopás büntettségében mondta ki bűnösnek. Ezért az I. r. terhelteket 1 év 8 hónapi, a II. r. terhelteket 1 év 5 hónapi időtartamra próbára bocsátotta annak megállapítása mellett, hogy a próbaidő tartama alatt mindketten pártfogó felügyelet alatt állnak.

Az I. r. terheltekre kötelező magatartási szabályként az általános

iskola befejezését is előírta.

A bíróság a magánfelet polgári jogi igényének az érvényesítésével a törvény egyéb útjára utasította.

Rendelkezett a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről is.

A jogerős ítéleti tényállás a következőket tartalmazza:

az I. rendű terhelt - aki 1992. november 16-án született - hajadon, kiskorú gyermeke nincs. Az általános iskola 7. osztályát végezte el. Munkanélküli, jövedelemmel, vagyonnal nem rendelkezik, tartozása nincs. Büntetlen előéletű.

A II. rendű terhelt - aki 1990. november 23-án született - hajadon, kiskorú gyermeke nincs, 8 általános osztályt végzett. Munkanélküli, jövedelemmel, vagyonnal nem rendelkezik, tartozása nincs. Büntetlen előéletű.

Az ügy sértettje 2008. január 31. napjától 2008. március 25. napjáig külföldön tartózkodott, mely időre a tulajdonában lévő lakásának a felügyeletét meghatalmazással az ismerősére bízta.

A sértett ismerőse szívességből engedélyezte a terhelteknek, hogy egy éjszakát a lakásban töltsenek.

A terheltek azonban elhatározták, hogy tovább maradnak, ezért a lakásban található pótkulcsot a sértett megbízottjának tudta nélkül eltették, és a lakásban heteket töltöttek.

Onnan 2008. január 31-e és 2008. március 25-e közötti időben a sértett tulajdonát képező - a tényállásban tételesen felsorolt - arany ékszereket, ruhaneműket és mobiltelefont tulajdonítottak el.

Az elvitt ékszerek egy részét 2008. február 8-án értékesítették, amelyért 15.120 forintot kaptak.

A másik részét 2008. február 21-én adták el, ahol azért 40.700 forintot fizettek a részükre.

A terheltek ezeket a pénzösszegeket közösen felhasználták.

A bűncselekménnyel a sértettnek 207.000 forint kárt okoztak, amely nem térült meg.

A sértett a polgári igényét 1 millió forintban terjesztette elő.

Az elsőfokú bíróság az ügyészi indítvány ellenére a vagyonekbevitel alkalmazását az indokolás szerint azért mellőzte, mert álláspontja szerint „ez a sértett polgári jogi igénye kielégítési alapjának elvonását eredményezte volna”.

Továbbmenően annak alkalmazását a terheltekre nézve méltánytalannak is tartotta, mivel - érvei szerint - ha az egyéb úton érvényesített polgári jogi igénynek a bíróság helyt ad, úgy egy bűncselekmény elkövetéséért a terhelteknek kétszer kellene helytállniuk.

Az ítélet ellen az ügyész jelentett be fellebbezést a terheltek terhére, a vagyonekbevételek alkalmazása érdekében.

A megyei főügyészség a fellebbezést fenntartva az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a terheltekkel szemben külön-külön 103.500 forint összegű vagyonekbevételek elrendelését, egyebekben az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

A másodfokú eljárás előkészítése során az eljáró tanács elnöke az elsőfokú bíróságot ítéletének jogerősítésére hívta fel.

E felhívásnak eleget téve az ítéletet az elsőfokú bíró (2008. december 17-én) olyan jogerősítési záradékkal látta el, amely szerint az 2008. október 6-án jogerőre emelkedett és mindkét vádlott vonatkozásában végrehajthatóvá vált.

A bejelentett ügyészi fellebbezést elbírálv a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 2009. február 5. napján meghozott 2.Fkf.610/2008/5. számú végzésével a városi bíróság ítéletét „a vagyonekbevételek tekintetében” helybenhagyta.

Indokolásában utalt arra, hogy miután az ítélet a bűnösség és a próbára bocsátás vonatkozásában mindkét terheltet érintően jogerőre emelkedett, azt a Be. 348. §-ának (3) bekezdése alapján bírálta felül. E felülbírálat eredményeként pedig megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a büntető eljárási szabályokat betartva folytatta le a bizonyítási eljárást.

Osztotta az elsőfokú bíróság jogi álláspontját tekintetben, hogy a vagyonekbevételek alkalmazása a sértett polgári jogi igénye kielégítési alapjának elvonását eredményezheti.

A Btk. 77/B. §-ának (5) bekezdését idézve - miszerint vagyonekbevételek nem rendelhető el arra a vagyontárgyra, amely a büntetőeljárás során érvényesített polgári jogi igény fedezetéül szolgál - arra az álláspontra helyezkedett; a hivatkozott jogszabályhely a kivételek olyan körét határozza meg, amely esetben kizárt ezen intézkedés alkalmazása.

Minthogy a sértett 1 millió forint összegben terjesztett elő polgári jogi igényt, az okozott kár azonban 207.000 forint volt, így az intézkedés alkalmazása nyilvánvalóan arra a vagyontárgyra irányult volna, ami a magánfél polgári jogi igényének kielégítésére szolgálna.

A másodfokú végzésre rávezetett záradék tartalma szerint a városi bíróság ítélete a megyei bíróság végzésével „2009. év február hó 5. napján jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált”.

* * *

A másodfokú bíróság végzése ellen az I. r. és a II. r. terheltek terhére, 2009. július 29-én a Komárom-Esztergom Megyei Főügyészség nyújtott be felülvizsgálati indítványt, a másodfokú határozat megváltoztatása és a törvénynek megfelelő határozat meghozatala érdekében.

Az indítvány jogi érveinek lényege szerint mindkét bíróságnak a vagyonekbevonásra vonatkozó álláspontja törvényt sértő, hiszen a Btk. 77/B. § (5) bekezdésének a) pontja - figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság 69. számú Büntető Kollégiumi véleményében foglaltakra is - a polgári jogi igény egyéb törvényes útra utasítása esetén a vagyonekbevonás elrendelését nem zárja ki.

A Legfőbb Ügyészség írásbeli nyilatkozatában - és képviselője a nyilvános ülésen - a felülvizsgálati indítványt fenntartotta. Annak eljárásjogi alapját a Be. 416. §-a (1) bekezdés b) pontjában jelölte meg, és az indítványnak megfelelő határozat meghozatalát kérte.

A védő észrevételezte, hogy az elsőfokú ítélet is jogerősítési záradékot tartalmaz; míg érdemben a támadott határozat hatályban tartását indítványozta.

A Legfelsőbb Bíróság mindennek előtt azt vizsgálta, hogy a megjelölt felülvizsgálati ok alapján helye van-e felülvizsgálatnak, figyelemmel arra, hogy a Be. 570. §-ának (1) bekezdése különleges eljárás keretében ügyészi indítványra, illetőleg hivatalból lehetőséget biztosít az utólagos vagyonekbevonásra, ha erről a bíróság a tárgyalás alapján hozott ügydöntő határozatában nem rendelkezett.

Ennek vizsgálata azért volt indokolt, mert a Be. 416. §-a (4) bekezdés c) pontja kimondja: nincs helye felülvizsgálatnak, ha a törvényt sértés különleges eljárás lefolytatásával orvosolható.

A Legfelsőbb Bíróság úgy ítélte meg, hogy ez a szabály a jelen ügyben nem alkalmazható.

Egyfelől ugyanis az esetleges elutasító határozatában kifejtett eltérő jogi álláspontja nem köti az alapügyben eljáró bíróságokat, így nincs törvényi akadálya annak, hogy az utólagos eljárás keretében is a jogerős határozatban elfoglalt álláspontra jussanak. Ez esetben - mivel a különleges eljárás keretében hozott határozatokkal szemben a felülvizsgálat kizárt, - a törvényt sértés nem lenne orvosolható.

Másfelől a Be. 416. § (1) bekezdésének b) pontja alapot ad a felülvizsgálatra, ha a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvényt sértő intézkedést alkalmaztak.

Az itt idézett törvényi rendelkezés helyes értelme szerint felülvizsgálatnak van helye akkor is, ha a bíróság a büntető

törvény kötelező rendelkezése ellenére az intézkedést kifejezetten mellőzte.

A jelen ügyben pedig lényegében ez történt, amikor a fentebb már ismertetett indokok alapján a megyei bíróság a „vagyonelkobzás tekintetében” helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.

Felülvizsgálati indítványt a terhelt terhére a jogerős ügydöntő határozat közlésétől számított hat hónapon belül lehet előterjeszteni. (Be. 418. §. (1) bekezdése)

A hat hónapos határidő miatt, de a védői észrevételre is figyelemmel szükséges megjegyezni: tévedett a megyei bíróság eljáró tanácsának elnöke, amikor a városi bíróságot az elsőfokú ítélet jogerősítésére hívta fel.

A bejelentett joghatályos fellebbezés alapján a Be. 348. §-ának (1) bekezdése általános szabályként a teljes körű felülbírálatot írja elő, amely alóli kivételeket, így a Be. 348. §-ának (2) és (3) bekezdésében foglaltakat is, szorosan kell értelmezni.

A másodfokú bíróság által alkalmazott, Be. 348. §-ának (3) bekezdése szerinti kivételt az jelenti, ha a fellebbezés kizárólag az ítéletnek az elkobzásra, vagyonelkobzásra, pártfogó felügyelet elrendelésére, a lefoglalásra, a polgári jogi igényre, a szülői felügyeleti jog megszüntetésére vagy a büntügyi költségre vonatkozó „rendelkezése” ellen irányul.

A korlátozott felülbírálatnak tehát két eljárásjogi előfeltétele van. Egyrészt az, hogy a büntetőjogi főkérdés itt felsorolt járulékos kérdéseiről a sérelmezett határozat kifejezett rendelkezést tartalmazzon, másrészt a fellebbezés kizárólag az ítéletnek a járulékos kérdésről szóló rendelkezése ellen irányuljon.

Ez az értelmezés áll összhangban a Be. azon szabályával, amely szerint az ítéletnek az elkobzásra, vagyonelkobzásra, vonatkozó „rendelkezése” ellen az egyéb érdekelt, a polgári jogi igényt érdemben elbíráló „rendelkezése” ellen a magánfél is fellebbezhet. (Be. 324. § (1) bekezdés g) és h) pontjai) Továbbá a Be. 379. §-ának (1) bekezdésében foglaltakkal is, amely az elsőfokú ítéleti „rendelkezések” kapcsán a korlátozott felülbírálat eredményeként hozható másodfokú határozatra nézve tartalmaz szabályokat.

Mindebből következően, ha valamely járulékos kérdésben az elsőfokú bíróság nem rendelkezett, a mulasztást a korlátozott fellebbezési joggal bíró jogosult nem, hanem csak az általános fellebbezési joggal rendelkező sérelmezheti és pedig oly módon, hogy a meghozott ítélet ellen jelent be fellebbezést, miután azt bármely okból jogorvoslással támadhatja.

A jelen ügyben is az ügyész ezt tette, amikor általános

fellebbezési jogával élve a terheltek terhére szóló fellebbezést jelentett be.

Minthogy az elsőfokú ítéletet fellebbezési támadás érte - figyelemmel a Be. 588. §-ának (2) bekezdésében foglaltakra - az nem emelkedett jogerőre, csupán a részjogerő állt be a fellebbezéssel nem támadott részeire. A részjogerőnek a felülbírálat terjedelme szempontjából nem, hanem csak a súlyosítási tilalom szempontjából volt jelentősége, mert az a vagyonekbevonás elrendelésére szűkítette le a másodfokú bíróság döntési jogkörét; más, a terheltek számára hátrányos döntés meghozatalának lehetőségét a tilalom kizárta.

Az ítélet ellen - s nem annak a Be. 348. § (3) bekezdésében felsorolt valamely konkrét „rendelkezése” ellen bejelentett, s fenntartott - ügyészi fellebbezés pedig a Be. 348. §-ának (1) bekezdésében írt főszabály szerinti felülbírálati kötelezettséget rótt a megyei bíróságra, a súlyosítási tilalom korlátai között.

Függetlenül azonban attól, hogy a megyei bíróság az eljárási szabályok megtartásával vagy azok sérelmével végezte el a felülbírálatot, az elsőfokú ítélet akkor vált jogerőssé és végrehajthatóvá, amikor azt a másodfokon meghozott végzésével - a „vagyonekbevonás vonatkozásában” is a megyei bíróság helybenhagyta. (Be. 588. § (2) bekezdés d) pont.)

Ekként pedig nem kétséges, a terheltek terhére szóló felülvizsgálati indítvány a törvényes határidőben érkezett.

A felülvizsgálati indítvány indokainál fogva alapos.

A vagyonekbevonás olyan büntető anyagi jogi intézkedés, amelynek célja a bűnös úton elért vagyongyarapodás elvonása. Céljából adódóan nem előfeltétele, hogy az elkövető megfelelő vagyonnal, jövedelemmel rendelkezzen, s a törvény az intézkedés alkalmazhatósága szempontjából nem tesz különbséget fiatalok és felnőtt elkövetők között sem.

A Btk. 77/B. § (1) bekezdésének a) pontja értelmében vagyonekbevonást kell elrendelni arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyona, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett.

Az alapügyben eljáró bíróságok álláspontjától eltérően jelen esetben nem akadályozza a vagyonekbevonás elrendelésének a Btk. 77/B. §-a (5) bekezdésének azon szabálya, amely szerint a vagyonekbevonás nem rendelhető el arra a vagyona, amely a büntetőeljárás során érvényesített polgári jogi igény fedezetéül szolgál.

Amint azt a Legfelsőbb Bíróság a 69/2008. számú Büntető Kollégiumi véleményében kifejtette, a tiltó rendelkezés a büntetőeljárásban érvényesített és megítélt polgári jogi igényre vonatkozik, annak

összege erejéig.

A polgári jogi igény egyéb törvényes útra utasítása a vagyonelkobzás elrendelésének nem akadálya, amennyiben annak egyéb törvényi feltételei is fennállanak.

A felülvizsgálati eljárásban a Be. 423. § (1) bekezdése értelmében kötelezően irányadó jogerős ítéleti tényállás szerint a társtettes terheltek a sértett sérelmére bűncselekményt, lopás büntettét követték el, amely bűncselekményből 207.000 forint értékben vagyonhoz jutottak.

A sértett polgári jogi igényét a bíróság ebben a részében sem bírálta el, őt ezen és ezt meghaladó igénye tekintetében is a törvény egyéb útjára utasította.

Szemben a támadott ítélet jogi érveivel, a vagyonelkobzás elrendelése a sértett kárigényének fedezetét sem vonja el, mert az azzal érintett összeghatárig a Ptk. 120. §-ának (2) bekezdése alapján az állam helytállási kötelezettséggel tartozik.

Törvényt sértett tehát a megyei bíróság amikor a Btk. 77/B. § (1) bekezdés a) pontjának kötelező előírása ellenére a vagyonelkobzást nem rendelte el.

Az irányadó tényállás szerint a terheltek a bűnös úton szerzett 207.000 forint értékű vagyont értékesítették és a kapott pénzt együtt használták fel.

A már említett büntető kollégiumi állásfoglalás értelmében az intézkedés nem rendelhető el és nem hajtható végre egyetemlegesen.

A Legfelsőbb Bíróság ezért a felülvizsgálati indítványnak helyt adva a támadott másodfokú határozatot a Be. 427. § (1) bekezdés b) pontja alapján annyiban változtatta meg, hogy a terheltekkel szemben egyaránt 103.500 forint erejéig a vagyonelkobzást elrendelte.

A másodfokú végzésnek az elsőfokú ítélet egyéb rendelkezéseit tartalmilag helybenhagyó részét nem érintette.

Felhívja a megyei bíróságot, hogy az elsőfokú ítéletre tévesen rávezetett jogerősítési záradék hatálytalanítása érdekében a szükséges intézkedést tegye meg.

A felülvizsgálati eljárásban a kirendelt védő díjával felmerült bűnügyi költséget a Be. 429. § (1) bekezdésének rendelkezése értelmében az állam viseli.

A Legfelsőbb Bíróság ítélete elleni fellebbezés és felülvizsgálat lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, illetve a 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja.

Az alapügyben hozott ügydöntő határozatokkal szembeni ismételt felülvizsgálati indítvány tilalmáról a Be. 418. §-ának (3) és 421.

§-ának (3) bekezdése rendelkezik.

Budapest, 2009. október 13.

*Dr. Édes Tamás s. k. a tanács elnöke, Dr. Horváth Ibolya s. k.
előadó bíró, Dr. Szabó Péter s. k. bíró*

A kiadmány hiteléül:

*bírósági tisztviselő
MTné*